

Lockdown?

Marc Cosyns

Huisarts & Acad. Consulents Volksgezondheid & Eerstelijnszorg UGent. Schrijft in eigen naam.

Ik voel me verweesd nu ik beseft dat er blijkbaar geen Nederlands-Vlaams woord bestaat voor de situatie waarin we ons bevinden. Als Flandrië spreken over *lockdown*, terwijl mijn Waals-Brusselse gemeenschapsburgers in *confinement* zijn.

Ik vergeet bijna mijn Duitse landgenoten die het over Massenquarantäne hebben. Dat woord gebruiken ze zelfs in Duitsland niet, zoals ze het daar ook nooit over euthanasie hebben maar over sterbehilfe.

Sinds 12 augustus 2020 is lockdown opgenomen in het Duitse spellingwoordenboek, wist Ruud Henderickx in [VRT-taalnieuws](#) ons te vertellen. Hij schreef ook dat er helemaal niets mis mee is als we melden dat katje Lee 'geëuthanaseerd' zou moeten worden. Taalkundig en wettelijk is het mogelijk. Of het moest was een andere vraag.

Sinds 22 oktober weten we dat Lee voorlopig nog in Peru moet blijven tot half december en dan mogelijks terug kan komen als kerstcadeautje. Het zal dan niet meer in lockdown verwelkomd worden maar of het met de uitgebreide familie, neefjes en nichtjes zal zijn kon minister Vandenbroucke ons niet beloven in De Zevende Dag.

Lockdown, een woord dat in oktober 2016 werd toegevoegd aan Van Dale als "noodmaatregel of noodtoestand, waarbij een gebied of gebouw niet mag worden betreden of verlaten vanwege gevaar of dreiging". Een gebied of land dat 'in lockdown gaat', wordt volledig afgegrensd van de buitenwereld, gaat op slot, staat er als voorbeeld. Ik denk niet dat onze eerste minister dit bedoelde met zijn verstrengde lockdown in het Vlaams, zijn confinement partiel in het Frans op vrijdag 30 oktober. Waarom heeft het Overlegcomité niet gekozen voor eenheid van commando in het taalgebruik? Vermits er toch geen Nederlands woord bestaat had men confinement op zijn Engels uitgesproken kunnen kiezen. Etymologisch van Franse origine wordt het al sinds de 17de eeuw in Engeland gebruikt!

In specifiek taalgebruik betekent het ook bevalling, verlossing waardoor het een oplossing op de vraag naar hoe we naar het nieuwe normaal kunnen, in zich draagt. Spijtig genoeg is deze betekenis onbekend en ervaren we lockdown/ confinement als een gevangenis waaruit we willen ontsnappen. Zeker als deze lockdown door onze eerste minister als 'verstrengd' wordt aangekondigd voor de Vlamingen en 'partiel' voor de Franstalige luisteraars. Is het te verwonderen dat sommige Vlamingen voor ze opgesloten worden nog gauw naar de Antwerpse Meir afzakken of een lockdownfeestje geven en vergeten dat er zich ondertussen Waalse transfers naar Duitse ziekenhuizen voltrekken...

© iStock

Maar laat er ons geen communautaire kwestie van maken en positief denken hoe we er nu voorstaan, wat de geschiedenis ons leerde en wat het toekomstig normaal kan betekenen. In de zoektocht naar een evoluerend evenwicht in en tussen mensen hun (micro)organismen, zoals virus, bacterie, schimmel er op onze planeet noodzakelijke voorbeelden van zijn.

Een lockdown zoals in Wuhan met zijn 11 miljoen inwoners is in ons land niet mogelijk. Dat heeft de eerste paniecreactie in maart bewezen. Ons land is geen stad in een autocratisch land. Ons land is ook geen eiland zoals Nieuw-Zeeland zijn lockdown kon toepassen.

Ons land haar burgers zijn wel veerkrachtig en bereid tot vernieuwende gedragsregels en solidariteit als men weet waarom. Misschien ben ik naïef, maar in het contact met mijn patiënten, met burgers in het verenigingsleven en in het triagecentrum ervaar ik een drang naar begrip en zorgen voor elkaar.

Een patiënt met aids herbeleeft de angst van vroeger. 'Nu ik het hiv onder controle heb zal ik toch niet sterven van dat sars-cov-2 virus?' We overlopen samen zijn geschiedenis. Zijn complexe seksuele relaties als alleenwonende, zijn aids die hij opliep na een 'vergeten' condoom, zijn schuld en schaamtegevoel, zijn vraag naar euthanasie, zijn moeilijke behandeling die tenslotte aansloeg, de wisselende steun van zijn vrienden, zijn breuk met zijn vader, zijn zorg voor zijn terminale moeder die hem wilde aanvaarden zoals hij was en stierf in zijn armen.

We praten met elkaar met een chirurgisch mondneusmasker op twee meter tussenafstand, een uur lang. Een extra rode blootstelling in onze coronalert. "Kan het als de sekswerker een mondneusmasker draagt en mij zachtjes aftrekt", vraagt hij "zoals in Le déclin de l'empire américain?" "Kan het als je wild tekeergaat met een mondneusmasker en een condoom?", antwoord ik. Hij lacht: "Als de kapjes op de juiste plaats zitten moet het wel mogelijk zijn, als ik het rationeel bekijk en de alcohol achterwege laat." Ik glimlach bedachtzaam en wil hem bijna een hand geven als hij de consultatie verlaat, maar we buigen naar elkaar, de hand op het hart. No lockdown, pas de confinement, gewoon er relationeel zijn voor elkaar.

Marc Cosyns (als lid van de Raad voor Nederlandse Taal en letterkunde -Taalunie)